СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 222. Джерзи Сіті, Н. Дж., понеділок, 25 вересня 1933.

VOL. XLI. No. 222. Jersey City, N. J., Monday, September 25, 1933. THREE CENTS.

НОВІ ПЛЯНИ РУЗВЕЛТА В СПРАВІ ДОПОМОГИ ФАРМЕРАМ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт є проти негайної інфляції, себто пущення в рух нових білїонів свіжо видрукованих паперових долярів. Збільшений паперовий обіг гроша мав би піднести ціни на товари. Тесаме хоче президент осягнути іншим шляхом. Ото готов призначити для продуцентів бавовни $400,000,000 і роздати їх титулом позички, рахуючи по 10 центів на кождий фунт зібраної того року бавовни. Та позичку дістануть тільки ті фармери, що зобовяжуться зменшити в двох наступних роках посівну площу. В той спосіб посівна площа зменшилась би в наступнім році на 40% у порівнанню з тим, що засівано в останніх 5 роках. В 1935 р. те зменшення виносило би 25%.

Це значить, що в 1934 р. зменшено би площу під управу бавовни до 25,000,000 акрів, а цього року та площа виносила 41,000,000 акрів.

Все те довелоб до зменшення запасів бавовни, а тимсамим до підвищення цін.

ПІДНОСЯТЬ ШТУЧНО ЦІНИ НА БЕЗРОГИ І ЗБІЖЕ.

ШИКАҐО.—„Нешенел Корн енд Гоґ Коміті" відбув триденні наради і рішив піднести штучно ціну на безроги, по $2 на 100 фунтах. Підвишку заплатять консументи.

Рішено теж платити фармерські бонуси тим, котрі зобовяжуться засівати менше збіжа в 1934 і 1945 році.

НЕМА ЧОГО ЖУРИТИСЯ!

ВАШИНГТОН. — Секретар Ікес заявляє, що нема потреби журитися тим, що уряд не роздав ще $3,300,000,000, призначених на розбудову і ліквідацію безробіття. До нового року, каже Ікес, не стане з тої суми ані цента. Все піде на призначену ціль.

ФОРД ПО СВОМУ.

ДІТРОЙТ. — У Форда працюють тепер 40 годин тижнево. Одначе автомобілевий кодекс приписує 35-годинну працю. Та Форд кодексу не підписав. Тепер він видав зарядження, що робітники працюватимуть 6 тижнів по 32 години тижнево, а потім зачнуть знову працювати 40 годин, але так довго, щоби пересічна їх праця рівналася 35 годинам праці на тиждень. Тим чином Форд виповняє те, чого домагається кодекс. А щодо платень, то не має чого боятися, бо його платні є вищі від мінімума, установленого кодексом.

НА КУБІ ДАЛІ НЕСПОКОЇ.

ГАВАНА. — З ріжних місцевостей доносять про те, що потворилися ріжні банди, які нападають на міста та „перебирають" владу.

КАНДИДАТ РУЗВЕЛТА.

НЮ ЙОРК. — Ті, що хочуть ослабити силу теперішніх провідників Тамані Гол, видвигають Джозефа Мек Кі як кандидата на мейора. Мек Кі був мейором по уступленню Вокера. І здобув собі симпатії, але Тамані Гол не затвердила його кандидатури, а видвигнула свого вірного прихильника, О'Браєна.

Назагал панує переконання, що Мек Кі повалив би цілком певно О'Браєна, бо його вважають кандидатом президента Рузвелта, котрий теж є проти проводу Тамані Гол. Та Мек Кі одержав посаду президента „Тайтл Ґаранті енд Трост Компані", з платнею $50,000 річно й не має великої охоти братися за нові клопоти.

БЕЗРОБІТНІ ОРГАНІЗУЮТЬСЯ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорська стейтова федерація комітетів допомоги безробітним виготовила кодекс безробітних, у якім домагається для кождого безробітного мінімальної допомоги в квоті $14. тижнево, а крім того $3.50 на кожду особу, яка є на удержанню безробітного.

ҐАЗЕТЯРІ СТАВЛЯТЬ СВОЇ ВИМОГИ.

ВАШИНГТОН. — Домагаються зміни кодексу для ґазетярів, запропонованого „Амерікен Нюспейпер Поблішерс Асосіейшен". Поставлено вимогу пять-дневного тижня праці для всіх репортерів з мінімальною платнею $40 на тиждень для кождого, що працює при ґазеті більше ніж два роки.

Професіональні робітники, як письменники і редактори, від котрих вимається вищої освіти, мають одержувати мінімально $75 тижнево.

ДУХОВЕНСТВО ЗА „НАЙРУ".

НЮ ЙОРК. — Представники католицької, протестантської і жидівської церкви відбули конференцію з Ґровером Ґвейленом, головою місцевої „Найри", і видали резолюцію, підписану духовниками, якою взивають загал до якнайревнішого попертя „Найри".

ДЛЯ УЛЕКШЕННЯ ПОЛАГОДИ СПОРІВ.

ВАШИНГТОН. — „Нешенел Лейбор Борд" хоче отворити філії по містах для скорого полагоджування непорозумінь між працедавцями і робітниками.

УКРАЇНСЬКЕ ПАЛОМНИЦТВО ДО ВІДНЯ НЕ ЇДЕ.

Як відомо, цього року Марійське Товариство Молоді організувало паломництво до Відня. Одначе дозвіл з міністерства на уладження паломництва одержав лише примас Польщі, Ґльонд. Марійське Товариство звернулося до канцелярії примаса, чи не можна би зарезервувати кілька вагонів для українських паломників, які їхали би під проводом наших епископів. У відповідь надійшло письмо, що є можливим зарезервувати 100 місць, одначе наші паломники мусять піддатися проводови польських епископів і брати участь у всіх польських торжествах. Марійське Т-во не погодилося на ці умови і таким чином українського паломництва до Відня не буде.

ЖАХЛИВА ЕКСПЛЬОЗІЯ ЛЬОКОМОБІЛІ.

Підчас жнив на полі біля Кишинева експльодувала льокомобіля. Наслідки експльозії були просто жахливі. 8 робітників розірвав вибух на шматки, а 8 інших перевезли до шпиталю у безнадійному стані. Ходять поголоски, що нещастя спричинив якийсь безробітний з пімсти, що його звільнили з праці.

ПТАЩИНИЙ ДІЯЛЕКТ.

На доручення центральної німецької радіостації веде директор штутгардського природничого музею, Равтер, з асистентами Ґецом і Кофесом, записки пташиного співу і голосів на грамофонових плитах.

З початку потрібні були ці записки радіостаціям, але потім зацікавилися тим учені, що продовжували працю далі і то в більших розмірах вже не для радіостації, але для природничого музею. Тепер може ця інституція похвалитись одинокою в світі збіркою грамофонних плит з голосами 35 ріжних родів птахів.

Записування пташиного співу вимагало великої терпеливости, бо птахи не співають на замовлення: треба було вичікувати, ловити відповідні моменти, а навіть подекуди штучками провокувати птаха до співання. Показалося, що деякі згуки, чи шелести викликують у птахів охоту до співу; це відноситься спеціяльно до стукання машини до писання. Монотонний звук каплини води, що спадає до відра, також викликує в птахів охоту співати. Потрясаючи вязкою ключів, подражнюємо птахів, що тоді голосно зачинають співати.

Що найцікавіше, праця професора Равтера позволила устійнити існування правдивих „пташиних діялектів". Так, наприклад, спів російського шпака ріжниться подекуди від свого німецького одноплемінника, хоча загальний музичний уклад є однаковий.

ПСИ ПАЧКАРЯМИ.

На французько-бельгійському кордоні сторожа викрила новий спосіб перепачковування товарів при помочі псів. Вівчарські пси фляманської раси перевозять пачкарі в авах до границі. Тут затримуються в прикордонному селі й держать псів на ланцюху, а по кількох днях обладнованих товарами випускають уночі. І так пси перепачковують головно сахарину, ліки й тютюн. Звичайно, що того року пачкарів страшенно важко зловити.

NRA
MEMBER
U.S.
WE DO OUR PART

НІМЦІ ПРОТИ УЧАСТИ ПОЛЯКІВ У СВЯТІ ВІДСІЧІ ВІДНЯ.

В звязку з запросинами Польщі на ювилейне свято відсічі Відня один із штальгельмівських щоденників нападає на австрійський уряд за те, що запросив на це свято Польщу. Він пише: „Польща все брехала. Тож і у Відні будеться фальшувати історію. Польща ніколи не була передмурям католицької віри проти надтягаючих сил зі сходу". Заслугу перемоги під Віднем щоденник приписує Німеччині. Стаття кінчиться заввагою, що австрійському урядови не забудуть того, що в часах німецької безсильности заохочував до нових підлостей проти безборонної ще Німеччини.

Баварське міністерство культури видало розпорядок, щоби в дні 11 вересня всі школи святкували врочистість річниці битви під Віднем, у якій війська всіх німецьких племен осягнули перемогу над Турками і поширили німецькі впливи на схід. Бо по цій перемозі розпочалася велика кольонізаційна акція Німеччини на південному сході Европи.

ЗГОРІЛИ 120 ДІТЕЙ.

У китайській місцевости Фазин вибухла в школі підчас науки пожежа, що охопила швидко цілий будинок. Перелякані діти пхалися всі до одних дверей, однак тільки кільканацятьом і вчительці вдалося втекти з горіючого будинку, а інші числом 120 згоріли. Пожежа повстала в кількох місцях одночасно, бо була мабуть підложена.

БРУТАЛЬНЕ АТЛЕТИЧНЕ ДУЖАННЯ.

Підчас атлетичних дужань у спортовому цирку в Перемишлі кинув один атлет недозволеним хватом відомого атлета Білевича так нещасливо, що той дістав потрясення мізку. За порадою лікаря його відставили до шпиталю. Після тієї події вибіг на арену відомий атлет Гаркавенко і вдарив брутального Білевичового противника в лице.

ПОМЕР ЗІ СТРАХУ ПІДЧАС ХУРТОВИНИ.

Підчас хуртовини, що шаліла в селі Загіря, пов. Львів, буря осягнула свою найбільшу силу біля 10. год. вночі. В одній хвилині вдарив грім нагло в хату Дмитра Каліцінського і зчинив пожежу. Хата згоріла зовсім, а згодом пожежа перекинулася на сусідні будинки, при чому згоріли 2 хаті, 5 стаєн і 7 стоділ. У хвилині, коли перший грім ударив в оборіг Михайла Кирколуба, цей з перестраху дістав серцевий атак і по кількох хвилинах помер.

НАД ЧИМ РАДЯТЬ „БАТЬКИ" МІСТА ЛЬВОВА.

Від кількох днів тревають у львівському маґістраті наради. І, як звичайно по феріях, приступлено зі свіжою і подвоєною енергією до праці. І так змінено назви соток улиць, причому „хрестні батьки" пильнували, щоби назви були якнайбільше польські, а якнайменше звязані з історією Львова. Бо історія Львова — це досить делікатна квестія. Нам зрештою не про це йде, бо ми впродовж останніх двох десятків літ були свідками того, що деякі назви вулиць вже тричі змінювали, а на цьому ще не кінець.

Сіллю в очі панів радців був ще наш галицький лев, що чудом задержався до сьогодні на львівських маґістратських печатках, трамваях і інших причандалах. Бо лев, це не тільки символічний знак нашого князя Льва, від якого імени названо наш город — це також герб Червоної Руси. І тому пани радці рішили заступити льва — хрестом „Віртуті мілітарі" і короною короля Зиґмунта. Цю зміну має затвердити ще президент держави.

Може дожиємо хвилі, коли ці радці схочуть змінити і стару назву города на нову, патріотично польську.

Тільки чи це щось поможе?

ЗВИРОДНІЛИЙ СИН.

В селі Ґрадиськ, маневицької волости, на Ковельщині, 24-літній Міна Дарчук побив свого батька Антона Дарчука так тяжко, що його в грізному стані віддано до шпиталю.

МАЛПА БАНКОВИМ УРЯДОВЦЕМ.

В Сіямі є урядовці, яких нема мабуть ніде в другому місці на світі. Ото кожний сіямський банк має окремого „референта-малпу". Малпа ця урядує в кабінеті касієра. Наскільки касієрови якась монета видається підозріла, передає її „урядуючій малпі". Вона надгризає монету, яку з черги оглядає касієр у надгризеному місці, розпізнаючи вартість металю.

ПІМСТА СТАРОГО ДУБА.

В місті Бусет, у Юґославії, вирішено зрізати старого дуба, який був такий спорохнявілий, що кожної хвилини готовий був упасти. Тимчасом на кілька годин перед тим, заки його мали зрізати, звіялась хуртовина, яка зігнала багато людей під галузи згаданого дуба. В одній хвилині під подувом сильного вітру дуб звалився і задавив три особи.

ЖАХЛИВА БУРЯ НА СОВІТСЬКОМУ ПОГРАНИЧУ.

З совітського погранича на Волині повідомляють, що над Звяґелем і цілою тою округою на Радянщині перейшла жахлива буря зі зливою і громами. Хуртовина спричинила величезні шкоди, повиривала дерева з корінням, зруйнувала багато будинків, а з багатьох вихор зірвав дахи. Посіви і городи знищено зовсім. Від удару грому було багато пожеж, а між іншими згоріли один колектив, що складався з 25 домів і 18 стоділ разом з інвентарем, живим і мертвим. Такої хуртовини в тих околицях не памятають найстарші люди.

ГОЛОД НА УКРАЇНІ ТРЕВАЄ ДАЛІ

МОСКВА (СССР). — Кореспондент нюйорської газети „Сон" подає, що большевики занадто перебільшують для пропаганди повідомлення про гарний урожай. Сьогорічний урожай не є більший від урожаю 1930 року. Відомости про голод на Україні ріжноманітні. Один з чужинецьких кореспондентів, який недавно повернувся з України до Москви, каже, що на Україні згинули з голоду в біжучому році від 4 до 7 мільйонів людей.

Большевицькі писання з захоплення про врожай навряд чи зрештою виправдають себе, бо відомо вже, що багато збіжа зогнило на пні й воно дуже засмічене ріжними галапасами, що значно скоротило збір збіжа проти обчисленного врожаю. На Україні тепер знаходиться 25,000 вагонів збіжа, яке вже почало пріти й гнити. Лише 40% зібраної пшениці є доброї якости, а вся інша пшениця або невисокої якости, або вже почала псуватися. Ціни на харчі є й тепер після жнив надзвичайно високі. Так, наприклад, кільограм масла в радянській крамниці можна дістати за спеціяльними картками по 80 золотих копійок, а на „вільному" ринку треба платити за нього 20 рублів.

Не зважаючи на те, що радянська влада ще й досі старається тримати свій рубель на висоті майже двох рублів за 1 американський доляр, на „чорній біржі" доляр можна продати за 50 рублів. Це свідчить про фінансовий стан Радянщини та про довіря населення до радянського гроша.

В радянській газеті „Соціялістическое Земледеліе" кореспондент Кримський подає, що на Україні не переведено точного підрахунку збіжа, скільки його відібрала влада від селян і скільки відправлено в призначені пункти. Отож годі сказати, як населення „виконало свою повинність". На багатьох залізничних стаціях та в зсипних пунктах зерно зсипано на купи вохким, а тому воно почало пріти, а в деяких випадках зерно вже зітліло, як, наприклад, на стації Ромни, на Полтавщині. Міліони пудів зерна знаходяться під голим небом і не відомо, коли його заберуть.

ЗДЕЗОРГАНІЗОВАНО ТРАНСПОРТ ТА ІНДУСТРІЮ.

МОСКВА (СССР). — Комуністичні газети подають відомости про те, що мобілізація цілого російського транспорту на перевіз урожаю в призначені пункти привела до дезорганізації транспорту, що тяжко відбилося на радянській індустрії.

Багато фабрик і заводів припинили свою продукцію з браку палива та сировців, яких на час до них не довезено. Крім того величезний відплив фабричного робітництва на полеві роботи, або залишення ним фабрик, бо вже в селах можна сяктак прожити, так привело до певної дезорганізації індустрії.

КЕРЕНСЬКИЙ ПРОРОКУЄ.

ЛОНДОН (Англія). — Проживаючий тут бувший премієр тимчасового російського уряду й фактичний диктатор Росії, А. Керенський, який утік перед большевиками, дав інтервю кореспондентові газети „Сондей Діспеч". Керенський каже, що він має точні відомости з Росії про те, що там назріває опозиція проти комуністичної диктатури навіть у лавах самої комуністичної партії. Він сподівається скорого повстання населення проти большевиків.

Керенський рішучо осуджує розбалакування Еріота про те, що в Радянщині нема голоду й що там населення щасливе. Керенський каже, що Еріо й інші чужинці-ґастрольори, які приїздять на Радянщину, ніколи не бачили і не побачать дійсности. Їх возять залізницями й брукованими гостинціями і показують лише те, що потрібне комуністичній владі, а не справжній стан населення.

ҐІТЛЕРІВЦІ ВИПРАВДУЮТЬСЯ.

ЛЯЙПЦІҐ (Німеччина). — На розправі у вищому суді в справі підпалу райхстаґу цілий день пройшов у відчитанню свідчень та „доказах" ріжних лідерів ґітлерівців, що вони не причасні до підпалу райхстаґу. Цим способом вони хочуть заперечити закиди, які поробив їм інтернаціональний „суд", що відбувся в Лондоні.

Судія, прокуратор і оборонці стараються заперечити висновки того суду, щоби випрадати ґітлерівців, яким пороблено закиди. Цілий день на суді нічого не говорили про тих, кого властиво тепер судять.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ БОЇТЬСЯ КОМУНІЗМУ В НІМЕЧЧИНІ.

ЛОНДОН (Англія). — Ллойд Джордж радить британійському урядови не дуже притискати уряд Ґітлера, бо на його думку, по Ґітлері до влади неминучо прийдуть комуністи. Ллойд Джордж каже, що комуністи в Німеччині будуть для Европи й цілого світа більше небезпечні ніж у Росії.

ВИБИВАЮТЬ КЛИН КЛИНОМ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Уряд виробив правила обмеження довозу товарів до Німеччини з тих держав, які в той чи в інший спосіб обмежили довіз до себе німецьких фабрикатів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕМА ЖИТТЯ БЕЗ ПОСТУПУ

Кажуть, що машина спричинила крізу. В машині зачинають і робітники добачувати найгіршого ворога, виходячи з того заключення, що кожда нова машина приносить втрату праці для якогось числа робучих рук.

З того приводу деякі промисловці відмовилися поліпшати продукцію, не бажаючи впроваджувати нових машин. Знов інші заявили, що поліпшать продукцію тоді, коли на це дістануть дозвіл з Вашинґтону, бо є тої думки, що уряд не бажає собі таких поліпшень, які збільшують число безробітних.

Отсе було предметом промови, яку виголосив А. Робертсон, голова дирекції „Вестінґгавз Електрік енд Менюфектюрінґ Компані", на обіді, влаштованім заходами „Контролерс Інститут оф Америка".

Робертсон скритикував у найрішучіший спосіб поступовання, яке ратує край від безробіття тим, що здержує дальшу продукцію, бо нібито всього й так забагато, а далі, що здержує технічні поліпшення, не впроваджуючи нових машин, щоби тим робом не збільшати числа безробітних. Він подає, що є вже такі громади, які відмовилися від уживання модерних машин і думають вертатись до часів, коли вживано тільки рискаля і лопати.

Таке думання і поступовання, каже Робертсон, завертає Америку назад у давні часи і є нічим іншим, а тільки смертельним ударом в теперішнє економічне життя. Таке думання може дійсно принести людям велику зміну, але та зміна не буде поступом, а смертю. Америка розбудовувалася, багатіла й зростала в силу тільки тим, що завжди йшла вперед. І тому з хвилею, коли вона здержить отсей розмах, буде занепадати, економічно нидіти і завмирати.

Якби не той розмах, не те вічне змагання до поступу, сьогоднішньої Америки, каже Робертсон, не було би. Бо що булоб з Америки, як би вона так тому 50 років була здержала випуск нових машин і не допустила технічних уліпшень? Як би така Америка сьогодні виглядала? Хоч яке це дивне, каже далі Робертсон, але, спричинюючи безробіття, Америка, ступаючи вперед, давала щораз нову працю чимраз більшому числу робітників. І якщо вона має остатись далі щасливою країною добробуту, то треба далі держатися поступу вперед.

Та одного Робертсон не підкреслив: що не машина є ворогом безробітного, а тільки той устрій, котрий допускає визиск робітника і не вміє реґулювати продукції й збуту.

Е. Онацький.

АРЕС І ПАЛЯДА

У старинних Греків були два боги війни: брутальний, задирикуватий Арес і мудра, розважна Атена-Паляда. Арес був величезним, певним своєї сили, нахабним парубікою; Атена-Паляда — зграбною, гарною, здержною на слова дівчиною. І хоч були вони братом і сестрою, бо мали одного й того самого батька, Зевеса, то терпіти одно одного не могли, бо Арес чіплявся всякого приводу, щоб лише завести бійку, а Атена-Паляда здіймала зброю лише на охорону справедливости, й то саме проти всяких напасників та розбишак, у яких кохався Арес. На цьому ґрунті не раз і не два приходило до крівавих сутичок і між самими Аресом та Палядою. І от що дивно: в тих сутичках переможницею виходила завжди Паляда, й ніколи Арес. Хоч і виходив він на бій з Палядою, „ревучи, наче ціле військо з десяток тисяч люду", а коли, поранений, упав, то вкривав своїм тілом поле, якого „не зоралаб і пара биків за цілий тиждень". Бо й у війні перемагає не груба брутальна сила, що надіється лише на розмір та загартованість мязів, але сила, звязана з наукою, з думкою. Не дурнож Атена-Паляда народилася з **голови** батька Зевеса, після сполучення його з богинею **Міркування,** як каже грецька леґенда.

Той, хто памятає ще про японсько-російську війну, пригадає собі й міт про Ареса та Паляду, про величезну, але неосвічену Росію, й маленьку, але культурну Японію.

Але й тепер, коли ми приглядаємось інтернаціональним подіям, то все частіше й частіше пригадується образ брутального Ареса, що не мав ніяких приятелів серед інших богів і мусів навіть покинути Олімп (житло богів), щоби жити одинцем у холодній, непривітній Тракії.

Ще всі памятають Велику Війну. Ще всі памятають могутню кайзерівську Німеччину, яка, певна своєї воєнної й економічної сили, кинула виклик мало не цілому світови, в імя своєї геґемонії над Европою, кинула собі під ноги всі інтернаціональні зобовязання, всі т. зв. гуманні принципи, щоб лише дійти до цілі, щоб лише знищити своїх супротивників до краю. Вона здобувала перемоги за перемогами; її незрівнані в своїй хоробрости та відданости почуттю обовязку вояки нестримно відбирали у ворога місто за містом, фортецю за фортецею. Але... кожна нова перемога викликала для Німеччини все нові труднощі, витворювала проти неї все нові лави нових ворогів. Бо чин викликає неминучо протичин, акція — контракцію. Так є в світі фізичному, так є й у світі психічному. Зарадити своєчасно проти чину фізичного Німеччина ніколи не забувала, але про контракцію психічну вона ніколи не думала: німецькі ґенерали були дуже кепські психольоґи! А тимчасом та психічна контракція підняла проти неї Анґлію, увела в бій безконечні тоді ресурси Америки й ці ресурси причинилися до остаточної поразки Німеччини. Німеччина була переможена, не зазнавши фактично поразок на фізичному полі бою. Доконала її та контракція духа, що повстала перед загрозою панування брутальної сили, коли вона виявилася в зниценню маленької Бельґії. Німці не зрозуміли, що, одержуючи фізичну перемогу над маленьким бельґійським народом, нападеним без усякого попередження, всупереч усім інтернаціональним зобовязанням, вони неминучо викличуть обурення Анґлії й цілого світа, яке принесе їй врешті поразку.

„Німці, казав анґлійський міністер Ллойд Джордж 19 вересня 1914 р., можуть зрозуміти пімсту, можуть зрозуміти війну за здобуття територій, але вони не можуть зрозуміти, як велика імперія (британська) ризикує своєю потугою, життям своїх дітей, навіть своїм власним існуванням лише на те, щоби боронити маленьку націю (Бельґію)".

Певна річ, що Анґлії й Америці не йшло про оборону Бельґії, як такої, але про оборону від тої небезпеки панування брутальної сили, що виявлялася в нападі на Бельґію.

Німеччина Гітлера, яка має цілковиту рацію змагатися проти Верзайського договору, що знівечив її національне тіло та наклав важкі тягарі на покоління, які у Великій Війні не брали ніякої участи й за неї цілком не відповідальні, викликала свого часу чималі симпатії в усіх тих народів і окремих діячів, що після усунення небезпеки німецької геґемонії вважали потрібним боротися проти загрози інших геґемоній: чи то французько-польської, чи московської. Більше того, ці народи готові були творити з Німеччиною спільний фронт проти існуючого політичного ладу в Европі, за перегляд мирових трактатів і перебудову Европи на цілком нових національних підставах. Але останніми часами Німеччина Гітлєра почала виявляти тесаме нерозуміння психольоґії інших народів, яке визначало й колишню кайзерівську Німеччину. Покладаючись на свою подину гідну внутрішню орґанізованість, на свою фізичну силу шістьдесятьох міліонів населення, вона почала говорити таким тоном і висувати такі претенсії, що недавні її приятелі спинилися з неприємним зчудуванням і поволі відходять... Нема сумніву, що Італія, збентежена наступом Німеччини на Австрію та на Балкан, де Італія хотілаб мати свою мало не виключну сферу впливів, помітно прохолола до Німеччини. Не кажемо вже про Анґлію, де раніше визнавали справедливість багатьох домагань Німеччини. І навіть серед маленьких народів, які прагнуть ревізіонізму, як Угорщина та Болгарія, німецький спосіб поведення, що нагадує забагато Ареса, а замало Паляду, викликає помітну нехіть та розчарування. З того всього користає Франція, яка, узброюючись до зубів, продовжує імітувати мистецтво Паляди й чарує народи, великі й маленькі, своїми мудрими медоточивими розмовами про „злочинність насильства" та „добро мира".

А нам, Українцям, з усього того треба вчитися й робити висновки: будьмо сильні внутрішньо, орґанізаційно, будьмо узброєні в усю можливу зброю знання й модерної техніки, бо лише така сила й орґанізованість принесе нам належне місце в світі; але маймо також досить політичного такту й зрозуміння психольоґії інших народів, щоби здобувати собі їх симпатії до нашої справи, а не зайву й небезпечну ворожнечу. Ми, український великий нарід, можемо мати всю фізичну силу Ареса, й до того мусимо змагати, але нічого вона нам не поможе, якщо ми не узброїмо її силою духа, знанням стратеґії, витревалости й політичного такту премудрої Паляди.

РІК СЕРЕД НЕВІЛЬНИКІВ

До нашої Редакції прийшов п. Терпіцов, друкарський складач. На днях повернувся він зі Совітів, переходячи нелеґально границю. Ось його переживання:

Я по фаху друкарський складач. Від кількох літ не міг був знайти праці в Польщі. А тут говорять мені, що в Совітах нема безробіття, всі працюють і жиють. Це й було причиною, що я продав своє мешкання і деякі річи за 1,200 злотих. Трохи грошей лишив жінці, щоби мала потім на подорож за мною в Совіти, а сам поїхав до Острога. За 20 злотих перевів мене тамошній селянин на большевицький бік, де відразу попав в руки большевицької застави в Славуті.

Колишній двір Санґушка в Славуті — це тепер тюрма. Зі мною сиділи тоді біля 50 осіб. Всі вони — перебіжчики з Галичини, Волині і Польщі. Харч був такий, що ледви ногами волікли. Рано фунт чорного хліба і кипяток, в полудне рідка юшка з ячмінної каші, вечером те саме.

Сидів я там 8 тижнів серед жахливих санітарних умовин. Було там чимало „кулаків", беззахисних. Раз привели нам якогось бідака, що мав на нозі „рожу". Рожа спливала на долівку, врешті хорий по трох тижнях мук помер у келії від ґанґрини. Розстрілювали нічю і то в більшости селян, що бунтувалися проти колективізації. Одного дня вкинули нам в келію „куркуля". Ціле тіло покрите ранами й синцями. „Куркуль" лежав пів дня непритомний, а коли прийшов згодом до себе — забрали його до льоху. Більше ми його не побачили.

Перебіжчики з Польщі — це в більшости робітники й селяни. Всі вони хотіли працювати в Совітах і ніяких злих намірів у відношенні до Совітів не мали. Були між ними й Жиди. Ті однак довго не сиділи. Їм по тижневі давали папери і маршруту.

По 8-ох тижнях побуту в Славуті сфотоґрафовано нас і взято відтиски пальців, після чого заладовано 80 осіб в т. зв. „столипінський вагон" і вивезено до Київа під строгим конвоєм. На дорогу видано нам 1 фунт хліба, 1 кґ. консерви і 1 фунт цукру. До Київа їхали ми 6 днів, а доїхали ледви живі. В Київі перебули один місяць в етапній тюрмі. Внаслідок поганого харчу всі поголовно захоріли на дизентерію.

З нами сиділи між іншими „валютні спекулянти". Це були ті, що переховували доляри, чи фунти. З ними поводилися по звірськи. В часі переслухання встромлювали їм голову в т. зв. „парашу", куди вязні йшли з природною потребою, і в цей спосіб вимушували від арештованих відомости про укриті ними гроші.

З Київа вивезено нас аж геть за Москву до т. зв. „саровської пустині". В колишньому монастирі знаходився „конц-лягер". По відбутті кварантани і дезинфекції видано нам „казьонну" одежу і загнано корчувати ліс. Платили нам 4—5 рублів за 15 днів і то не готівкою, а в натурі. Як рівновартість цієї квоти діставали ми: пів фунта цукру, ¼ фунта цукорків, 1 фунт сушеної риби, 3 пачки махорки, 3 коробки сірників і 5 листів паперу. Кормили дуже погано і в більшості юшкою з несвіжої риби.

До рідні можна було вислати все крім правди. В концляґері було зверх 4,000 осіб, між ними більшість „куркулів" з України.

В саровській пустині перебули ми 8 місяців аж до листопада 1952 р. Хто був здоровий і міг працювати, той діставав харч. Хорі вмирали без помочі і пайка.

Врешті заявив нам командант, що ми тепер „вольні горожани" і кожний зможе працювати в тій ділянці, в якій він спеціялістом.

Нас повезено до Свердловська за Уралем. За доставу ваґонів для транспорту заплатила команда концляґера 35 тисяч рублів. Цю квоту мали ми відробити в Свердловську.

Біля Свердловська будують нову місцевість „Трубострой". Там має повстати цілий комплекс фабрик амуніції і азотних перетворів (читай: трійливих ґазів). І тут корчували ми ліс за марний харч і гроші. Положення наше було остільки краще, що вже нас не пильнували.

Умовини праці були такі погані, що люди масово втікали. Врешті і я подався потайки до Казаня. Там продав деякі свої річи, за що дістав кількасот рублів. За ці гроші доїхав я до Москви, а згодом до Житомира.

Щоби зясувати визиск робітника в лісних роботах, подаю, що на приватних ринках були такі ціни: 1 фунт хліба 5 руб., яйце півтора рубля, 4 картоплі 1 рубель, 1 кґ. масла 50 рублів, солонина 40—45 рублів, 1 кґ. волового мяса 20 руб. А нам на місяць плачено 8—10 рублів...

З Житомира вибрався я пішком. Скрізь по полях працювали „куркулі" під доглядом військ Г. П. У.

По довгих трудах дібрався я нічю до Славотки над рікою Горинем і там перейшов польський кордон.

Тепер я вдоволений, що можу тут бідувати, бо тутешня біда — це рай у порівнанні з тим, як жиють совітські невільники.

(„Новий Час").

СТАРИЙ МЛИН

Оповідання.

(19)

По хвилині голова щезла за вербою. Анна вернулася до пекарні, де лишився був її кошелик. Взяла його і пішла по міх. По хвили вийшла з хати з міхом на плечах, з кошеликом в руці. Щоби Сень не надійшов ще заки вона рішить, куди їй обернутися, всунулася в ґусту купу кущів поза тою стежкою, котрою прийшла до млина. Надумувалась, в котру сторону пуститися. Їй треба було йти в сторону від міста до Синячки. Та саме в сю сторону пішов злодій і вона могла би з ним зійтися. Хоч би не пізнав, що то його міх вона несе, то доміркувавсь би того тоді, коли би прийшовши до млина, не знайшов його в румовищу. Зараз пустивсь би здоганяти її.

— Хіба вернуся до міста і там возьму фіякра до Синячки, — погадала. — Я й так до дороги мушу йти тою стежкою, котрою прийшла сюди. На тій стежці в сторону Синячки, я зійшлась би з ним.

З великим трудом закинула міх на плечі. Одною рукою держала його, в другій несла свій кошелик. Ледви зробила кілька кроків, побачила, що годі йти з обома тягарами. Щоби міх не зсунувся з плечей, мусіла придержувати обома руками. Третої руки для кошелика не мала. Міх був для неї важніший, як те, що купила була в місті. Кошелик кинула в кущі і далі двигала лиш міх. Ледви прилізла до придорожного рова.

— Далі не понесу, — сказала до себе голосно. — Затяжкий.

— Скинула міх до рова і розсміялася, думаючи:

— Якаж я дурна! Ковбаса, шинка, полотно, рум і інші дарунки мами злодія мені не конче потрібні. Добре було би мати й се на доказ, бо тота шинка мабуть щезла з комори пробоща, та найважніща є мошонка з грішми. Також порожний міх треба би взяти на доказ, що той міх винесений відтам. На ньому такі плями, що челядь пробоща мусить пізнати його.

Анна стала розвязувати міх, щоби виймити калитку. Показалося, що тої штуки не втне, бо пальцями, які закостеніли від зимна, годі було вхопити шнурок. Ножа не мала, тож мусіла взяти з собою цілий міх. Сіла на мішку і подумала:

— Нині в місті торг. Хоч вже ніч, то з міста поїде ще неодна спізнена фіра. Присядуся.

Сидячи на мішку, стала передумавати все те, що в такім короткім часі бачила, чула, взагалі пережила. Зимно зробилося їй, коли подумала, що було би сталося, коли би злодій зі своєю Фрузею увійшов був саме тоді, коли вона з румовища витягала їх міх. Не дуже добре було би дістатися в руки такої пари.

Ще тепер небезпека не минула. Коли Сень вернеться до млина і не знайде міха, буде шукати тропи злодія. Земля, мурава і кущі припорошені снігом. Куди Анна ішла, полишалися її сліди, з кущів сніг був стріпаний. Така тропа могла би Сеня завести аж сюди. Серце забилось сильніше. Анна неначе чула, як Сень кладе руку на її рамени. Неначе бачила, як перед нею стоїть Фрузя і до неї шкірить свої зуби.

— На дорозі хіба моєї тропи не побачать, — погадала. — Сніг зїздили фіри. Перенесу міх до рова на той бік дороги, сама сяду за вербою. Як Сень сюди прийде, то не догляне ні міха, ні мене. Погадає, що той хтось з його міхом пішов до міста. Може побіжить здоганяти його.

Анна взяла міх і напруживши решту своїх сил перенесла його до рова по тім боці дороги. Міх цілий сховався в рові. Анна сіла за вербою і далі наслухувала, чи з міста не їде яка фіра. Довго сиділа так, та не могла діждатися. Стала потерпати, що може всі фіри з сих сторін вже відїхали з міста і їй хіба прийдеться з тим міхом ночувати тут на дорозі. Нараз підвелася і приклала долоню до правого вуха. Щоби ліпше чути, ціла нахилилася в сторону міста. Відтам доходив до неї слабий туркіт.

— Хтось їде, — подумала. — Коби тільки не взяв десь у бік.

Туркіт ставав щораз виразніший.

— То не хлопська фіра, бо їде дуже гостро. То двірські коні, або... або? Може то Олекса?... Його коні такі. Його візок туркотить так.

В Анни серце забило сильніше. Вибігла на дорогу і стала по середині.

— То він, то він! — крикнула врадувана. — Коби тільки не переочив мене! Може той туркіт не заглушить мого крику.

— Олексо, стій! — стала кричати, вступившися троха на бік.

З голови стягла хустку і стала махати. Олекса, хоч її ще не доглянув був, став спинювати коні, бо бачив і чув, що вони непокояться і беруть у бік. Коні були розіґнані, тож годі було осадити їх на місци, коли вже побачив якусь жінку, вимахуючи хусткою.

— Якась, що з міста спізнилася і хоче присістися, — погадав.

Візок станув яких двацять кроків далі за Анною.

— А ходіть скорше, як хочете, щоби я вас взяв! — крикнув Олекса. — Мені горить земля під ногами.

— Злізь, я задержу коні, — сказала Анна, приступаючи до візка і витягаючи руки по віжки. — Злізь, бо кромі мене ще щось возьмеш на візок. Щось тяжке.

— То ти, Анно? — крикнув Олекса, зіскакуючи з візка і обіймаючи дівчину. Я так пізно пустився за тобою, що гадав наздігнати тебе десь далі відси. Добре, що ти сама задержала мене.

Глянувши в її перетомлене, бліде лице, Олекса спитав:

— Чи ти так змерзла, чи недужа, чи може в дорозі мала яку пригоду?

— Не питай багато. В рові там коло онтої верби лежить міх. Принеси і кинь на візок. Я придержу коні.

Олекса пішов. Коли приніс міх і кинув його на візок, спитав:

— Ти з міста аж сюди принесла такий тягар? Як ти могла бути такою нерозважною? Чи ти не подумала, що се над твої сили? Ти можеш тяжко відпокутувати той твій поворот з ярмарку. Така слаба дівчина такий тягар з міста аж сюди! Неймовірне.

— Я не з міста принесла міх. З млина.

— З якого млина?

— А з того во, там за дорогою.

— То той млин вже меле?... І чи в міху мука? Як я його взяв у руки, то там неначе що інше було, не мука.

— Не питай багато, лиш поможи мені вилізти на візок і гони. Живо, живо!

Олекса придержав Анну і вона сіла на козлі, бо хотіла сидіти коло нього і балакати з ним. Олекса затяв коні, вони рушили чвалом. Держачи в одній руці віжки, другою підвів попід бороду лице Анни і спитав:

— Скажи мені, серце, що тобі сталося, що ти така бліда і так трясешся?

Анна розплакалася і відповідала уривано:

— Тепер не моя сила розказати тобі. Лиш те скажу, що ми будемо щасливі!

— І я міг би тобі сказати, що будемо щасливі... Ти не дивуєшся, що я їду без мами, хоч се, що я до міста приїхав з мамою знаєш, бо й ти була у Сивульських?

— Для такої, що пережила мої нинішні пригоди, вже нічого не дивне.

— Щож ти таке пережила? Ти сказала, що будемо щасливі. Сему перечив би твій вигляд. Ти така бліда, що пережила хіба щось дуже нещасливе. Чому ти не лишилася у Сивульських, коли знала, що я до них ще прийду? Ти може втекла перед моєю мамою?

— Як би я тоді була знала те, що тепер знаю, то була би з місця не рушилася, поки ти не прийдеш. Вір мені. Аж вийшовши відтам, я дістала в руки щось таке, що і тебе було би дуже втішило, бо вступилася колода, кинена на нашім шляху під наші ноги.

Лице Анни оживилося, очи сіяли радістю.

(Конець буде).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

Ювилей Союзового Відділу.

Товариство ім. І. Франка, від. 266 У. Н. Союза, обходило дня 3 вересня десятьлітню річницю свого заложення. В неділю рано відправив о. І. Шуховський панахиду за померших членів, а в годині першій відбулися збори, на які прибули майже всі члени і гості з 79 відділу.

На ті збори приїхав головний рекордовий секретар, Дмитро Галичин, котрий вияснив присутним вагу теперішньої реформи, взивав до організування молоді та давав вдоволяючі відповіди на поставлені йому запити.

В четвертій годині відбувся святочний концерт. Свято відкрив предсідник Теодор Сюрко, привитавши членів і гості та представників братств і сестрицтв. В програму свята входили співи і деклямації, відготовані дякоучителем Стефаном Цюпкою. Співав церковний хор, а діти, котрі належать до У. Н. Союза, деклямували. Потім предсідник Т. Сюрко здав звіт з десятьлітньої діяльности товариства і його участи в народній роботі.

По нім забрав слово гол. рек. секр., Д. Галичин, і виголосив бесіду на тему значіння такої організації, якою є У. Н. Союз, виказуючи присутним, які є користи з членства в такій організації.

При кінці о. Уляницький візвав до жертв на допомогу визвольній боротьбі і голодуючим. Збіркою занялися Стефанія Комарянська і Катерина Гулик та зібрали $15, які вислано на призначені цілі через Обєднання.

Свято закінчено урочистим відспіванням „Ще не вмерла".

Потім зачалася товариська забава.

Присутний.

БРІСТОЛ, ПА.

На Павільон.

В неділю, дня 27 серпня, о. М. Левицький промовив у церкві до парохіян про ту культурну місію, яку сповнив Український Павільон у Шікаго. Гром. Йосиф Осередчук перейшов між парафіянами і зібрав на допомогу Українській Виставі $5.35. Жертвували по $1: о. М. Левицький, Й. Осередчук, І. Сидорський, С. Ляхович, а по 50 центів громадянки: Анна Корко й Агата Лукашевич. Іван Шегда 25 ц. і 10 ц. дрібними.

На пікніку зібрано $7. Разом вислано до Виставового Комітету $12.35.

Й. Осередчук.

БЕБИЛОН, Л. АЙ.

Розбили большевицьке віче.

Хто читав "У. Щ. Вісти", або чув коли большевицьких агентів, той знає, що вони разураз накликають своїх прихильників, щоби розбивали національні віча, не допускали до збірок на народні потреби і т. п. І большевицькі симпатики так і поступали.

Тепер їм відплатили їхньою мірою. Дня 17 вересня мало відбутися в Укр. Роб. Домі большевицьке віче. Та на те віче прийшли наші націоналісти і не допустили большевицького бесідника до слова. Не хотіли, щоби в часі, коли Москва голодом вимордовує міліони наших селян, прислужники Москви могли тут влаштовувати віча і киринити. З того повстав заколот і двох комуністів побито.

Н. Ц.

Д-р Ґ. Ґ. Скегар,
Шікаго, Ілл.

ЩО ПИШУТЬ ПРО УКРАЇНЦІВ

Часть VI.

В попередних пятьох частях я наводив те, що ріжні визначні люди думають та пишуть про Українців. Також пояснював я, як то при Лондонському Університеті повстав журнал "The Slavonic Review," який є присвячений для справ Славян, їх життя, історії, політики, штуки і літератури. В пятій части я згадав, що головний редактор цього журналу запрошує визначних дописувачів, щоби вони від себе представили якусь справу, з якою Англійці не є добре обзнакомлені. (Та показується, що редактори „Славонік Ревю" є так добре обзнайомлені зі славянськими справами, що навіть часами поправляють дописувачів).

Між іншим заінтересувалися редактори „Славонік Ревю" теж пацифікацією Українців в Галичині з 1930 року. Щоби представити цю справу безсторонно, запросила редакція „Славонік Ревю" одного українського й одного польського журналіста, щоби вони представили цю справу в свій спосіб, кожний зокрема. Польську сторону заступав проф. Станіслав Сроковський, а українську Василь Панейко. Це, що написав польський дипльомат і професор ("The Slavonic Review, Vol. IX., No. 27, March 1931, сторони 588—597), я тут вільно переповім, а важніші місця зацитую в оригіналі.

„Українська проблема в теперішній формі є нова річ, якій ще не минуло навіть 50 років" — пише Сроковський, а редакція „Славонік Ревю" поправила його в такий спосіб:

The Ruthene national movement in Galicia was already favoured by the Austrian Government in the years following the Congress of Vienna in 1814, and again after the rising of 1846. The Ruthene, or Ukrainian, National Committee in Galicia was already very active in 1848. Galician autonomy, in its pre-war form, was instituted in 1861.—Ed.

Далі подає Сроковський, що: „Українська проблема повстала через антагонізм поміж Австрією і Росією з причини балканських справ. Австрія, хотячи ослабити жадобу поширення Росії аж до Балкану, придумала ідею відірвання цих частей Росії, котрі припирали до Чорного моря, а також попри береги Буга, Дністра і Дону. В концепцію, щоби загородити Росії вступ до Чорного моря, був вплетений цей факт, що на цих землях через довгі століття замешкав нарід, який, хоч був православного віроісповідання — то мав деяко відмінну мову та трохи іншу культуру. Вже маркантніша ріжниця є поміж цими двома народами (значить, Українцями й Росіянами) антропольогічна, бо більша частина Росіян походить із зіславинщених Урго-Фінів..." (Тут знову редакція поправляє польського професора в такий спосіб:

The statement as it stands above would be strongly challenged by Russian ethnologists, and by most Western philologists.—Ed. See note on p. 575. (When the country round Kiev was devastated by its nomad neighbours, the Russian people migrated in various directions, one section retiring on Galicia and Volhynia and the other passing northeastward towards the Volga, where by a blend of Russian and Finnish elements was formed the Great branch of the Russian people.—Ed.).

„Мешканці полудневої части Росії, — пише Сроковський, — є вже більше Динаричний тип. В певних періодах історії цілий цей нарід (значить український) був складовою частиною старої польської держави, а до 1772 року майже в цілости. По розділі Польщі при кінці 18 століття мала частина цього народу (в оригіналі population = населення), перейшла з рештою австрійської части Польщі як католики а не як православні. (Редакція знову поправляє Сроковського так: Strictly speaking, it was Uniat. We shall shortly publish an article on the Uniat Church.—Ed.). Це населення (значить, Українці), задержало католицизму у спадку по польських впливах іще з давних часів, а вже Австрія не мала потреби примушувати їх до зміни.

„Згадане населення (значить, Українці) на землі Росії й Австії було зване Рутенцями, або, вживши російської назви, Мало - Роси (Little Russian). Але що слово Рутенець (Ruthenian) означало майже то саме що Росіянин (Russian), Австрійці піддали думку, щоби Рутенці називали себе Українцями, щоби замаркувати цим свою національну відрубність. За підклад цього взято рутенського мужицького поета, Тараса Шевченка. Однак найбільший рутенський патріот, як от О. Огоновський, автор першої рутенської граматики, ніде ані одним словом не згадав, що це є „українська" граматика, всеж ця книжка була вживана по всіх школах в 19 і на початку 20 століття.

„Австрія, загородивши цю територію з видуманими Українцями, постановила зробити з цеї части, яка належить тепер до Польщі, базу експансивности проти Росії. Вона (Австрія) позакладала українські вищі школи, а навіть у польськім університеті у Львові позволила вчити рутенські предмети (Ruthenian subjects), крім цього позволила заложити ріжні організації, а при кінці, як вибухла світова війна, Австія сформувала окрему (українську) армію під проводом австрійських офіцирів.

„Це не була така легка робота, яку Австрія започаткувала. Так звана „Західня Україна" (Western Ukraine), або теперішні три полудневo-східні воєвідства Польщі (Львів, Тернопіль і Станиславів) були замешкані століттями польським населенням, яке було таке загалом велике, як населення українське (рутенське), а це польське населення мало велику звязь з Польщею, і ніколи не думало інакше, як лише так, що ця земля є польська.

„Цісар Австрії, Карло І. видав розпорядок, приказуючи, що всі греко-католики без вийнятку, які замешкують території, що належать до Австрії, мусять признаватися до національности „української" (Ukrainian), і більше ніякої.

„При кінці жовтня 1918 р. австрійська держава розлетілась. Польські землі під Австрією, Росією й Німеччиною злучилися та створили Польщу. В полудневo-східній части Польщі українські війська взяли в свої руки Львів, який є **purely Polish capital of the region**, та тримали його в руках лише 2 дні, себто 1-го і 2-го листопада 1918 року. Польське населення Львова, заки прийшла яка поміч, вигнало регулярну українську армію.

„Щоби взяти Львів, Українці згромадили багато полків свого війська в цій околиці. Треба згадати, що творцем „Західньої України" був архикнязь Вільгельм (Василь Вишиваний), однак була це велика помилка Українців, що їх провідники відтягнули все військо з полудневої Росії, від Київа, Харкова й Одеси, та конечно хотіли створити Western Ukrainian State на території, заселеній Поляками, а тимчасом большевики забрали їм їх країну.

„Аж у 1920 році Петлюра довів до згоди поміж Поляками і Українцями, але це вже було запізно, щоби така угода мала якесь значіння. Українська армія, виснажена довгими боями, не могла дати польській армії такої піддержки, якої було потрібно **в той час, коли польське військо наступало на Київ для добра української справи**, а це було власне причиною, чому польська армія зістала побита. Бо хотяй Поляки були взяли Київ, **а взяли його лише на те, щоби він став столицею будучої Рутенської Республики**, то не могли його вдержати, бо їх союзники (Українці) не піддержали їх. І тому, коли прийшло до угоди поміж Поляками і Росіянами в Ризі, тут не згадувалося нічого про українську державу, а лише Польща зажадала земель, які були колись під Австрією. Ось таким способом дісталося до Польщі 4½ міліона Рутенців, або 14 процентів мешканців, із 32 міліонами польського населення.

„Від часу, як ці землі з Рутенцями перейшли до Польщі, вибухали ріжні повстання. А вже в трох воєвідствах: Станиславів, Тернопіль і Львів — **хотяй там польська влада дала все, що потрібне для розвою рутенської національности, як початкуючі і середні школи**, українську мову в судах і урядових офісах, то більшість мешканців у цих провінціях були невдоволені". (Редакція знову справляє проф. Сроковського та відсилає його до промови Грабського в „Славонік Ревю на стр. 585):

„I suppressed Ukrainian schools... I note with satisfaction that a thousand and some hundreds of these schools have been converted into bi-lingual schools... It is a pleasure to emphasise that the Ukrainian language is losing under Poland the rights which it possessed under Austria as the second official language of the country. Ukrainian inscriptions have disapeared from the State offices and from railway stations. The administrative authorities no longer publish Ukrainian texts, the State offices are no longer obliged to reply in Ukrainian to demands formulated in Ukrainian... Judicial trials are no longer conducted in Ukrainian when the plaintiffs are Ukrainians. Communes with an Ukrainian majority can no longer impose upon schools instruction in the Ukrainian language."

„Така агітація перейшла в терор проти цих Рутенців, котрі хотіли спокою з Польщею. Українська Військова Організація зі своїм осідком в Берліні, дістаючи допомогу від Німців, вела всяку бунтівничу акцію проти Польщі. Прикладом нехай послужить це, що Сидір Твердохліб був замордований в 1922 р. Українською Військовою Організацією за те, що він хотів бути посередником поміж Рутенцями і польським урядом. Навіть Василь Бічуляк, Юрій Патричук, Юрій Березовський, Бахматюк, Лановий і інші переплатили життям за це, що хотіли жити мирно з Польщею. Матвіяс, старший учитель, був також замордований. До цього додати треба всякі саботажі, грабежі, підпали, напади на потяги, бомбування мостів, перешкода на Східних Торгах, замах на життя Пілсудського і Войціховського — все те робила Українська Військова Організація.

„В осени 1930 р. всюди по полудневo-східній Польщі можна було бачити пожежі, які були заподіяні українськими партіями, а хотяй уряд звертався до уніятських священиків, щоби запобігли цьому, то це до нічого не довело. Всі священики, а навіть їх найстарший авторитет, Андрій Шептицький, мовчали тихо, дивлячись на це безінтересовно, а, як потім показалось, священики брали участь у цій акції. Це можна було пояснити тим, що духовна семинарія у Львові, яка виховувала цих священиків, була була піддержана польським урядом, а рівночасно була вона (семинарія) противпольська, а прихильна німецькій партії.

„Польське населення було би радо розправилося само з терористами, однак польський уряд на це не міг позволити, бо це могло викликати цивільну війну. Виїмковий стан таксамо годі було проголошувати, бо були би потерпіли багато невинних людей. Тому польський уряд завів, пацифікацію в околицях, де був неспокій і терор. Pacification, then, has been exclusively used for the purpose of restoring harmony and order where they were shaken. In no case has it cloaked any hostile action against any nationality. It was nothing more than the fulfilment of the ordinary duty which every government must fulfit.

„Щоби мати краще поняття про повищу пацифікацію, я скажу, що лише 2,000 людей були додані до регулярної поліції для цеї цілі (значить, побити Українців). На протязі 3 місяців заарештовано 1,800 людей, з чого лише 340 остались в криміналах дотепер. Їх буде судити звичайний суд.

„Beyond doing what was indispensable for restoring order in the regions affected by terrorist agitation against the State, the Polish Government has never gone, and does not intend to go. Not even one official in the service of State has been dismissed because of his Ruthenian origin, not a farthing of State subvention has been withdrawn form Ruthenian companies or economic associations which, hitherto, the Polish Government has aided so materially. NOT EVEN ONE RUTHENIAN SCHOOL HAS BEEN CLOSED, except such as had become open centres of perverting the minds of the young. Whoever speaks of oppression of the Ruthenian population in Poland either is not acquainted with the subject or is deliberately misrepresenting the facts. For the attitude of the Polish to the Ruthenian population and even to its Ukrainian group is matter-of-fact and peaceful. As a result of this, the Ruthenian population for the most part grasps in friendly wise the Polish hand held out to it for it well knows what would await it if it came under the power of the Soviet Government; for in the last resort, all attempts to separate the south-eastern provinces from Poland can, if successful, end in nothing else. The Ruthenian peasant does not languish for the Bolshevik paradise. In Soviet Ukraine, the Ruthenian-Ukrainian element, though left some similitude of liberty as regards cultural development, is only the humble instrument of will of Moscow, and even its slightest sign of opposition is ruthlessly crushed. If ever the Ruthenian peasant in Poland has had an unquiet life, it was not the Poles who disturbed him, but his own political parties, especially the Ukrainian. For the above-mentioned reasons it was the Ruthenian peasant who, first of all, breathed a sigh of relief when pacification was undertaken."

Ось таке пише про нас польський професор Станислав Сроковський. Чудуватися лише можна, як зручно, і як брехливо та без стиду, представив це все польський дипльомат та вчений перед англійським світом, представляючи наших зрадників за героїв. Його закінчення, що Українці є вдячні Полякам за пацифікацію, переходять уже всякі границі приличности.

Всеж таки треба нам такі письма, як Сроковського, читати, і то по 10 разів, щоби добре знати, що то Поляки про нас думають і пишуть та якої неправди вживають.

З ТУГИ.

Ой не співай, душе моя,
Пісні жалібненькі,
Хай не знають твого жалю
Сторони рідненькі.

Ой не кричи, серце моє:
„Краю рідний, краю",
Хай не знає, як я його
Видіти бажаю.

Ой не снися, село рідне
З білими хатками,
З вишневими садочками
З знаними стежками.

Ой не пиши дрібні листи,
Матусю, до мене,
Може скорше Тя забуду
І Ти мене, Нене.

А ви мої мрії, мрії,
Не ходіть за мною,
Лишіть мене, може скорше
Тугу серця згою.

Катря Новосад.

ПОСИЛАЙТЕ „СВОБОДУ" НА УКРАЇНСЬКІ СЕЛА.

Прочитавши **„Свободу"**, не марнуйте її, не викидайте, а **вишліть нашим селянам на Закарпатській Україні**, бо вони вас цього просять. Пишіть до редакції „Свободи", а ми вам подамо село й читальню, куди будете висилати.

„Бочка" й бочка.

Один німецький університетський професор був такий товстелезний, що його прозивали „бочкою". Професор знав це, та що його дуже любили й шанували, не робив собі нічого з призвиська. Раз прийшли на його виклад кількох студентів, що рідко заходили до університету. Як лише професор вийшов до салі, вони викрикнули: „Бочка! Бочка!" Ця поведінка молодих людей обурила професора, та він вийшов поважно за катедру і сказав:

— Я знаю, що ви мене прозиваєте „бочкою", одначе між мною та бочкою є величезна ріжниця.

— Яка, яка? — озвалися студенти.

— Ця, що бочка окружена обручами, а я дурнями.

Антін Чехов.

ЧАРОДІЙНИЙ РУБЕЛЬ

Було вже недалеко до полудня. Волдивер, високий, плечистий мужик із стриженою головою, втер чоло шовковою хустиною та нерішучо ввійшов до уряду.

Тут писали...

— Де я міг би дістати спис — відважився спитати возного, що виносив з уряду тацу зі склянками. — Я хотів би взяти собі відпис з „Дневника Законів".

— Підіть онтуди! До онтого, що сидить біля останнього вікна! — сказав возний та вказав на вікно.

Волдивер кашельнув і пустився до вікна. Там за зеленим, заплямленим бюрком сидів молодий чоловік, з довгим волоссям, вісповатим носом, у полинявному однострою. Довгий ніс устромив у папері й писав. На правому боці носа лазила муха. Він натягнув долішню губу та дмухав у ніс, а це надавало його лицю зажуреного вигляду.

— Чи не міг би я тут... у вас — звернувся до нього Волдивер — довідатися, що є з моєю справою? Я Волдивер... Крім того я хотів би взяти собі відпис із „Дневника Законів" з 2-го березня.

Службовець замачав перо в чорнило та глянув, чи не замачав заглибоко. Коли переконався, що з пера не капає, взявся писати. Губа йому від себе вернулась до звичайного положення, бо вже не потребував дмухати, тому, що муха сіла на вухо.

— Чи не міг би я тут дізнатися? — відізвався за хвилинку Волдивер знову. — Називаюся Волдивер.

— Іване Олексичу! — озвався службовець, начеб узагалі не запримітив Волдивера. — Скажи-но торговцеви Заликову, як прийде хай підпише свою заяву, яку віддав на поліцію. Тисячу разів говорив я вже це!

— У справі мого процесу з наслідниками княгині Гугулини — знову став просити Волдивер. — Зрештою, то відома справа. Дуже вас прошу зробіть мені цю прислугу.

Службовець і не глянув на Волдивера, замахнувся рукою та зловив муху, що сіла була йому на устах. Глянув на неї пильно та кинув на бік.

Волдивер кашельнув і голосно висякав ніс у сорокату хустину. Та й це не помогло. Бо ніхто не хотів вислухати його. Хвилину-дві царила глибока тишина.

Волдивер добув з кишені паперового рубля та поклав його на відчинену книжку перед службовця. Службовець нахмурив чоло, взяв книгу з зажуреним лицем і примкнув її.

— Маю маленьку орудку. Я хотів би лише знати, яким правом наслідники княгині Ґуґулини... Даруйте, що забираю вам час.

Та службовець, занятий своїми думками, встав, погладився по ліктю і підійшов до шафи. Коли вернувся до свого бюрка, знову отворив книжку: на ній лежав рубель.

— Лише хвилиночку прошу... Я радби знати... лише...

Службовець не слухав. Знову заскрипів по папері. Волдивер насупив брови та безнадійно глядів на всю цю братію, що скрипіла перами.

— Пишуть, — подумав і зітхнув. — Пишуть, щоби їх усіх чорт забрав!

Відвернувся від бюрка, станув посеред кімнати та безнадійно опустив очі. Возний, що знову переходив зі склянками, запримітив безрадного селянина, підійшов до нього та тихо спитався:

— Ну, що? Довідались?

— Я пробував, пробував, та він навіть це хоче говорити зі мною.

— Дайте йому три рублі! — прошептав возний.

— Я дав уже йому два.

— Дайте йому ще.

Волдивер знову підійшов до бюрка та поклав на отворену книжку зелений папірець.

Службовець знову притягнув книжку до себе та став перелистовувати її. Нараз наче нехотячи, підвів очі на Волдивера. Ніс йому заяснів, зачервонівся та вкрився дрібоненькими капелинами.

— Ах... що ви собі бажаєте, прошу? — спитався.

— Я хотів би дещо довідатися в справі мого процесу. Я Волдивер...

— Так, так! У справі ґуґулинського процесу, чи не так? Добре, добре! Та чого бажаєте направді?

Волдивер пояснив йому свою просьбу.

Службовець увесь оживився. Пішов заглянути до книг, сказати, щоби зробили відпис. Подав мужикові крісло — й усе це в одній хвилиночці. Ввесь час розпитував його, які будуть жнива. А як Волдивер виходив, відпровадив його до сходів і ввічливо та з пошанівком усміхався, ввесь час здавалося, що перед мужиком упаде на коліна. Волдиверови було ніяково. Бог знає навіщо, з якоїсь внутрішньої спонуки виняв з кишені ще один рубель і подав його службовцеви. Той разураз кланявся та усміхався, як ховав чародійного рубля в кишеню! Начеб побачив у ньому спасення...

— Гей, люди! — подумав собі Волдивер, як виходив на вулицю, потім пристанув, відітхнув і втер хустиною чоло, вкрите потом.

— Моя жінка — каже пан Перепеличка — то справжній янгол! Коли я навіть спізнюся дуже на вечерю, то не говорить нічого, лише потрясе головою.

— Вашою? — питається хтось зі слухачів.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

HELP TO RELEASE PROF. HRUSHEVSKY FROM EXILE.

To the Editor:

The startling news that Michael Hrushevsky has become blind in penal exile must stir every Ukrainian to action for his relief.

It seems to me that individuals, as well as organizations, should take advantage of the apparently friendly relations between Russia and the United States and the prospect of impending recognition of the Soviet Government by the United States, to urge the President of the United States and the Secretary of State to intercede on humanitarian and cultural grounds for the prompt release of Michael Hrushevsky from exile.

If individuals and organizations took it upon themselves to present his case to their representatives at Washington and direct appeals to the Executive Office of the Government at Washington, in addition to appeals to American Historical Associations, Societies and the Carnegie Foundation, sufficient pressure might be brought to bear upon those who could alleviate his deplorable condition.

The fact that one of the greatest historians of modern times is being driven to untimely death is probably unknown to his colleagues in other countries and historical Associations in this country.

I am sure that if the Ukrainians in the United States should act, and act at once, Michael Hrushevsky might yet be saved, and at least the Ukrainians will not be charged with having silently permitted a great crime to be committed without raising a voice in protest.

Very truly yours,

John Panchuk,
Detroit, Mich.

ПРОТОКОЛ ЗЇЗДУ УКРАЇНСЬКИХ ПРОФЕСІОНАЛІСТІВ

(Шікаго, 18 і 19 серпня 1933 р.).

Наради Зїзду Українських Професіоналістів з Америки і Канади почато дня 18 серпня в 11 годині рано. Галя (2410 Вест Шікаго Еве., „Сини України", відділ ОДВУ) була заповнена прибувшими українськими університетниками, професіоналістами і гостями.

Голова ініціятивного комітету, капітан Барабаш, відкриваючи наради і витаючи учасників зїзду, коротко перейшов історію повстання думки про цей зїзд.

Д-р Сімінович, голова Української Виставової Корпорації, передав учасникам зїзду привіт від цеї Корпорації і бажання якнайкращого успіху.

1. Потім приступлено до відчитання багатьох привітів, які наспіли на руки ініціятивного комітету.

2. Після того секретар ініціятивного комітету, д-р Скегар, намітив коротко ціль зїзду і приступив до читання спису зареєстрованих учасників.

3. По відчитанню приступлено до вибору президії до переведення нарад зїзду. Вибрано гр. Омара Е. Малицького, адвоката з Клівленду, головою, а гр. С. Шумейка, адвоката з Нюарку, і панну Перестюківну з Ню Йорку, секретарями.

4. До статутової комісії вибрано: адв. Ярему, адв. Панчука й адв. Малицького.

5. До резолюційної комісії вибрано: адв. Шумейка, адв. Смука і д-ра Бодрука.

6. Предс. Малицький прочитав відчит неприсутного проф. Івана Боберського з Тржиц у Югославії. Тема відчиту була „Обовязки українських інтелігентів в Америці і Канаді". (Відчит був друкований у „Свободі", числа 194 і 195).

Цей відчит викликав велике заінтересування між присутними.

Д-р Мишуга подав внесок, попертий адв. Смуком, щоби заслати подяку проф. Боберському. Піддав, щоби слідували реферати на тусаму тему, яку порушив проф. Боберський. Внесок перейшов одноголосно.

7. Опісля відчитано відчит неприсутного В. Біберовича з Вініпеґу, Канада, на тему „Український Професіоналіст", друкований у „Свободі" ч. 196.

8. По скінченню читання цього відчиту забрав слово д-р Мишуга в справі закуплення одної з найкращих різьб Архипенка, і вислання цього твору як дар і памятник від Українців з Америки до Українського Національного Музею у Львові. Присутні учасники згодилися подати свою поміч, а деякі офірували свої особисті дари.

На тім закінчилася ранішня сесія першого дня зїзду Українських Професіоналістів. Учасники і гості розійшлися на обід.

Пополуднева сесія.

Після одногодинної перерви приступлено до дальших нарад.

9. Перший реферат був д-ра Мишуги на тему: Український професіоналіст як провідник.

По рефераті д-ра Мишуги слідувала ширша дискусія над завданням наших інтелектуальних сил, згідно з тим, що було піднесене в рефератах.

10. Підчас цеї дискусії забрав слово Я. Чиж, редактор „Народної Волі". Після думки редактора Чижа організація, котра має виринути з цього зїзду, не повинна називатись „професіоналісти", але „організація інтелектуальних робітників. Ця організація не має займатися політикою, а тільки загально культурною працею. Одним із завдань цеї організації було би видавання всіляких наукових творів для нашої молоді, а в першу чергу видання американсько-українського словаря.

11. Потім слідував відчит д-ра Скегара на тему „Скільки нас?". Д-р Скегар перейшов цілу лісту українських професіоналістів, яку зложив на основі кореспонденції й квестіонарів, подаючи, яку хто покінчив школу. (Буде друковане в „Свободі").

12. Д-р Яців з Віндсор, Онтаріо, говорив у справі потреби реклями наших професіоналістів серед чужих народів і своїх. Бесідник поручав, щоб кожда людина вибирала собі цей фах, дя якого вона має здібности. Він піддав, щоби ті, що мають здібність до писання, писали про наші справи по американських часописах. Промова д-ра Яціва подавала багато фактичного матеріялу.

13. Адв. Т. Свистун з Филаделфії говорив на тему: „Наші національні завдання". Бесідник завважив, що багато з наших професіоналістів, коли знаходяться поміж чужинцями, не піддержують нашої справи і наших ідеалів. З таких професіоналістів, говорив п. Свистун, не буде ніякої користи, поки вони не позбудуться „INFERIORITY COMPLEX".

14. Адв. С. Шумейко з Нюарку говорив на тему: „Журналістика як професія для американсько-української молоді". (Промова буде друкована у „Свободі").

15. Панна Галя Гаврилюк з Вінніпеґу, Канада, виголосила відчит на тему: „Наща жінка та її освіта". (Відчит був друкований у „Свободі").

16. Голова Українського Народного Союза, п. Микола Мурашко, зложив привіт і бажання якнайбільшого успіху у змаганнях українських професіоналістів від У. Н. Союза, висказуючи при тім надію, що настануть кращі часи, як інтелігентні сили Америки обеднаються та обіймуть свого найменшого брата, так, як собі цього бажав наш Шевченко. Як до науки нашої молоді, кінчив бесідник — буде ще доданий здоровий розум і витревалість, то наша будучність запевнена.

17. Д-р Кібзей передав щирий привіт від українських лікарів і при тій нагоді похвалив наші молоді інтелектуальні сили за їх працю для нашого народу.

18. Проф. А. А. Ґрановський, з Мінесотського Університету, підніс потребу наукового українського центра в Америці. Цей центр мав би мати теж інформаційний характер і служив би нашому й американському народови. Такий науковий центр міг би подбати про фонди для студентів, та видавав би всілякі наукові журнали і т. д. Проф. Ґрановський зложив теж при тій нагоді подяку У. Н. Союзови за поміч у його студіях.

19. Пані Йонкер з Вінніпеґу зложила щирий привіт учасникам зїзду від канадійських орґанізацій. Хоч тяжко хора, приїхала до Шікаґо, щоби побачити Український Павільон і зложити привіт Конґресови Молоді і Конґресови Професіоналістів.

20. Адв. Лазорович з Канади, котрий недавно прибув з Лондону, де давав для Анґлійців відчити про українську справу, передав привіт від себе. З недостачі часу відложив свою промову на вечеру, котра мала відбутися в Українськім Павільоні.

21. Панна А. Кочан, учителька зі старого краю, говорила в справі української школи в Америці.

22. Д-р Потоцький з Дофін, Манітоба, привитав зїзд від канадійських медиків.

23. Відчити закінчено відчитом адв. Гуменюка з Торонто. (Відчит видруковано у „Свободі", число 205).

24. На внесок адв. Пелеховича, попертий адв. Панчуком, ухвалено, щоби наше товариство мало назву **„Українське Професіональне Товариство"**, а по англійськи **„URAINIAN PROFESSIONAL ASSOCIATION"**.

25. На внесок д-ра Л. Мишуги, попертий адв. Панчуком, приступлено до вибору заряду цього товариства.

На внесок адв. Смука, попертий проф. Ґрановським, ухвалено вибрати предсідника, двох заступників предсідника, секретаря і касієра.

Приступлено до виборів.

Адв. Омар Е. Малицький зістав вибраний однодушно предсідником Укр. Проф. Товариства.

Проф. А. А. Ґрановський і д-р І. Яців зістали вибрані як заступники предсідника.

Д-р Скегар зістав вибраний одноголосно як секретар товариства.

Степан Шумейко зістав вибраний одноголосно касієром товариства.

26. Постановлено вибрати десять (10) директорів, пять з Канади і пять зі Злучених Держав, які би репрезентували ріжні секції, адвокатів, докторів, учителів, журналістів і т. д. (Вибір оголошено вже у „Свободі").

27. Ухвалено, щоби централя уряду була там, де є секретар, значиться у Шікаґо.

28. Добр. В. Авраменко передав найщиріший привіт від Школи Українського Національного Танку.

29. Ухвалено, що слідуюча конвенція Товариства Українських Професіоналістів має відбутися за рік.

30. Ухвалено всі директиви чи вказівки списати і передати на руки уряду.

Цим скінчився перший день нарад зїзду українських професіоналістів.

Всі учасники цього зїзду поїхали разом до Українського Павільону, де очікував їх обід і спеціяльно уладжена для них програма.

Другий день.

Предсідник О. Малицький відкрив збори.

1. Адв. Панчук від статутової комісії повідомляє, що комісія не мала часу зробити нового начерку статута.

2. Проф. Ґрановський вніс, адв. Панчук попер, щоби з теперішнього статута зробити міміоґрафічні копії та заслати кожному членови для поправки, а на другім конґресі представити його до приняття. Принято.

3. Проф. Ґрановський вніс резолюції. В дискусії забирають слово — в справі видання журналу: адв. Панчук: щоби видати альманах з правом передруку для ґазет.

Адв. Гуменюк: ліпше триматися ґазет, бо на журнал нема грошей.

Адв. Смук: думка проф. Ґрановського добра, нам треба видати журнал для професіоналістів; радить вибрати для цього комітет.

Д-р Мишуга: нехай всі матеріяли ідуть тепер до ґазет, а як будуть гроші, тоді можна видати річну книжку.

4. Проф. Ґрановський радить, щоби а) звернутися до всіх наших університетників, щоби вони всі вписалися в наше Товариство; б) щоби навязати зносини з журналом „SCIENCE" та повідомляти їх про нашу роботу; в) щоби визначних Українців подати до „WHO'S WHO IN AMERICA".

5. Адв. Панчук і адв. Смук: щоби членські вкладки виносили лиш $1.00 річно, а в міру потреби буде можна їх підвищити. Гроші мають члени висилати прямо до касієра.

6. Адв. Пелехович взиває, щоби зорґанізувати наше товариство на добрих і трівких основах та постаратися, щоби всі члени жили з собою у згоді та залишили всілякі спори між собою.

7. Проф. Ґрановський і адв. Смук: щоби касієр провірив та виплатив всі видатки, а решту грошей вложив до банку.

8. Адв. Пелехович: щоби членами нашого товариства були лише „DEGREE MEN".

9. Адв. Панчук: щоби подякувати тимчасовому комітетови за підготовку цього зїзду.

10. Адв. Панчук і адв. Смук: щоби всі приняті резолюції оголосити в ґазетах.

11. Д-р Скегар і адв. Малицький: щоби ціла екзекутива і заступники секцій (лікарської, адвокатської, дентистичної, інжинірської, учительської і журналістичної) зїхалися на Різдвяні Свята до Дітройт та обрадили точки 2, 3, 4, 8.

Зїзд Українських Професіоналістів закінчився в 1-ій годині пополудни.

Секретарювали:

С. Перестюківна
С. Шумейко.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

На Просвіту на Лемківщині.

Громадянин Василь Левчик переслав через Обеднання $125 від Лемківського Комітету з Елизабет, Н. Дж. Гроші ці призначені філії „Товариства Просвіта" в Сяноці на Лемківщині.

—o—

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

На визвольну боротьбу.

Дня 2. вересня 1933 р. церковний предсідник п. Гавриїл і Петронеля Лучки справляли весілля свому синови, Франкови, котрий як молодий член У. Н. Союза служить свому 177 від. як предсідник. Заслугує на увагу свідомість родини Лучки, що з цілою своєю родиною, чотири сини й одна донька, довгі літа стоять у рядах У. Н. Союза.

Гості не забули й про жертву на Рідний Край. Поіменних жертводавців не подаємо, бо кождий заявив, що коли ліва рука дає, то хай права не знає.

Громадянин Володимир Рекрут піддав думку, щоб зібрану жертву в сумі $8.70 переслати на визвольну боротьбу через Обеднання.

Володимир Рекрут.

ЗАКАРПАТСЬКИЙ НАШ БРАТ

просить нас вислати йому **українську книжку,** яка понесе просвіту між села Закарпатської України. Про висилку повідоміть редакцію „Свободи", а висилайте на таку адресу:

"Proswita,"
Uzhorod, P. Rus,
C. S. R., Europe.

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(52)

Панатлі вже не мала можности втекти, бо зі всіх боків почали зявлятися Годони. Вони нарешті оточили її щільним колом. Дівчина боролася, скільки могла, й своїм ножем старалася відбитись від напасників, та не мала сили. Годони схопили її й скрутили руки, а на рот поклали перевязку. Дівчина попала в їх руки. Її повели тепер по одній бічній стежці. Вона вже не могла ні боротися, ні кричати. Треба було тимчасово коритися своїй долі.

Скоро дівчина була здивована й врадувана у свому горю. Вона побачила, що Годони ведуть зі собою ще кількох полонених з її племени. Вона тепер зрозуміла, що це Годони зробили напад на селище її племени, щоб дістати полонених. Вона попала в руки тих, що збирають невільників. Дівчина з оповідань старших людей знала, що в неволі тяжко жити, але було багато таких, що зуміли втекти з неволі. Дівчина вже тепер почала снувати пляни своєї втечі.

Далеко від місця цих подій невідомий чужинець плив через болотяну ріку. Він побачив, що до нього наближається водна потвора, яка здається істнувала лише в доісторичних часах. Вона загороджувала йому ріку від того берега, до якого він плив прямуючи до таємничого місця Палудон. Треба було боротися, щоб не згинути. Таємничий пливак витягнув з піхви ніж і взяв його в праву руку. Тепер він відважно, але обережно, поплив до потвори.

Вже недалеко від потвори пливак пірнув під воду й випірнув з іншій стороні. Потвора тепер уже не так відважно плила проти нього. Пливак знову пірнув під воду й винірнув позаду потвори. Тепер він побачив, що потвора тратить його слід, коли він під водою. Наблизившись до неї так близько, що потвора готова була кинутися на нього, пливак ще раз пірнув. Цим разом він був під водою довше, а потвора якось несподівано заворушилась і скорчилась.